

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II пог.
Конто почт. швед. 143.322
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячної в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 к. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ш. — Зміна адреси 1 зол.

в справі оголошень
ЗВЕРТАТИСЯ до АДМІНІ-
СТРАЦІЇ
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Also sprach...

Після довшої мовчанки п. Голувко прийшов до голосу.

Від якогось часу на сторінках польської преси з львівської реп-
тилькою «Дзєнік Львовскі» по-
стала крутна зі справою україн-
ського університету. Зв'язано її з
іменем і діяльністю відомого пепе-
сівського «спеціаліста» від «меншо-
стевих» справ п. Т. Голувка. Отже
писалося, що п. Голувко зацікавив-
ся університетською справою вже
не лише на сторінках «Роботніка»,
але і в своїй «санітарній» діяльнос-
ті. З тією метою розпочав пере-
говори з пражськими професорами
й одержав від них резигнаційну зго-
ду на університет в Станиславові.
Очевидно, ми негайно заперечили
ці відомості на основі достовірних
інформацій з Праги. Але вітер не
агавав. З тим більшою завзятістю
кольпоровано ті відомості заки-
даючи нам непоінформованість. А
п. Голувко мовчав і зовсім не зби-
рався втишати того вітру, що знявся
біля тієї справи. Аж після «сесії»
комісії трьох забрав він голос на
сторінках «Роботніка» в статті «У-
країнський університет — українська
квіборська академія», щоби спро-
тувати фантастичні і далекі від
дійсності поголоски, що повстали
на підкладі його поїздки в Прагу.
Годиться познайомити наше гро-
мадянство зі статтю п. Голувка:

«Належу до партії, якої одним з голо-
вних постулатів є боротьба з націоналізмом
(очевидно, українським. — Ред.) і змаган-
ня до згідного співжиття з меншостями
в Польщі. Одною з кардинальних умов
установлення національних відносин в Поль-
щі — то заспокоєння слухних потреб тих
меншостей (очевидно, оцінка «слухності»
належить до Голувків! — Ред.), перш
усього в шкільній діяльності (і тому ППС го-
лосував за законом з 31. липня 1924. —
Ред.). Українське громадянство в Польщі
від багатьох літ домагалося українського
університету у Львові. ППС все шире
і відкрито підтримувало і підтримує той
постулат. Виходимо із założenia, що
українському громадянству належить ви-
ще наукове зведення, а якщо то має бу-
ти університет (чуже: «якщо то має бути
університет!» — Ред.) — то мусить бути
у Львові, який є культурним і науковим
осередком українського життя в Польщі.
З точки погляду польських інтересів та-
кож нема нічого в тому трудного, щоби
університет був у Львові, де українська
молодь, перебуваючи у великому поль-
ському місті з багатою польською куль-
турною і традиційною, силою факту мусила
би поступово відходити від свого націона-
лізму, абляжувалася до польської універ-
ситетської молоді (бо певно польська мо-
лодь у Львові є далека від польського на-
ціоналізму. — Ред.).

На жаль, справа українського
університету у Львові
перешкодила мертвоті точки.
По моєму найслухнішим було би тепе-
рішньому львівському університетові на-
дати утративший характер який він уже
мав! — Ред.) шляхом створення на тому
університеті історично-філологічного фа-
культету (ось як виглядав би «утракізм»
— Ред.). Було би це раціональне там, де
дві народності живуть в згоді, але не
в Східній Малопольщі, де взаємна нена-
виста є вивиснена до канону націона-
льної честі. — Отже такої розв'язки не
можуть прийняти обидві сторони.

Справа українського університету і на-
дає є постулатом польської демократії
(Богу дякувати! — Ред.), але ширше
становлення українського громадянства в
Сх. Малопольщі непомірно утруднює
практичний підхід до цієї справи.

Тимчасом справа українського вищого
шкільництва є актуальною. Не можемо
забувати, що крім Сх. Малопольщі з її
мішаним тереном (як і інші терито-
рії сучасної Польщі — Ред.), маємо Во-
линь з однорідним українським населен-
ням. Волинь — то однієї провінція в
Польщі, що не має вищого і укового
зведення. Її хліб обробляють, а одночасно
важачи етнографію український ха-
рактер «мимас», щоби та провінція мала

вищу українську господарську школу. З
другого боку кожний, що згоджується з
цією концепцією, звертає увагу на Укра-
їнську Господарську Академію в Поде-
брадах, в Чехословаччині, розуміючи, що
там слід шукати зразка і наукових сил
для такої Академії в Польщі. А що були
все голосніші поголоски, що чехословаць-
кий уряд носить із заміром ступеневу
ліквідації цієї Академії, як інституту
штучної на терені Чехословаччини, зро-
дился думка, чи не буде найкраще Ака-
демію з Подебрад перенести до Польщі.
Тому-то, коли мене покликали до ко-
місії знавців, я уважав відповідним ту
справу поставити там на денний порядок.
Однак, щоби вповні зорієнтуватися, по-
становив я оглянути Академію в Поде-
брадах, що я й зробив.

Дякуючи чинності Ректора Академії, я
міг подробице її оглянути і, — признаюсь
широ, — я був здивований тією величи-
ною праці, якої там доведено.

Зголосившись до Академії, заявив я
широ, що я є прихильником заснування
такої самої Української Академії в Поль-
щі на Волині, а радше перенесення там
Академії з Подебрад.

З власної думки переконався я, що ко-
либ польський уряд рішився заснувати
Академію, можна було би думати про
перенесення Академії з Подебрад, —
відповідно змонтованої і з багатьма ви-
значними науковими силами.

Повторюю, що там виступав я в ха-
рактері приватного і виключно інформа-
ційного. Зате не лише не від-
ніжних розмов на тему справи
українського університету в
Сх. Галичині, але взагалі з жа-
дним з професорів українського
університету в Празі я не ба-
чався, як також не відвідував я того
університету, щоби підкреслити виключно
свою мету оглянення Академії в Поде-
брадах.

Тому-то всякі пресові інфор-
мації про якісь мої перетрак-
ції, угоди, намови на те, щоби
згодженоса на Станиславів, є
витвором буйної фантазії або
злої волі й охоти запудрати
ясну справу Української Ака-
демії на Волині. Не можу здержати-
ся від того, щоби з усею рішучістю й
обуренням не налягнути становища
«Дзєнік-а Львовскі-го», який ті всі ніс-
енітні підтримує мінімальними інформаціями
з українських кол, — надаючи своїм фан-
тастичним позором, що справді якісь украї-
нські кола переговорювали зі мною на ту
тему і дали згоду на університет в Ста-
ниславові.

Абсурдність тих сплетень є така раз-
яча, що навіть прикро їх простувати. Я не міг
з нічим на тему українського університету
переговорювати в Празі, бо я не мав від
нікого на те мандату, по друге знаю, що
про те треба говорити у Львові з пред-
ставниками українського громадянства,
а по третє я не міг намовляти на Станис-
лавів, бо я є його рішучим противником.
Тому мусу якнайенергійніше запротесту-
вати проти втягання Союзом Напрари
Річпосполитої у Львові мого прізвища до
його паянів і замірів, суперечних з моїм
становищем.

Не менше дивус мене становище «Діла»,
що слушно занепокоєне «ревелюційним»
«Дзєнік-а Львовскі-го», звернулося до
Праги по інформації, які в числі з дня 7.
ц. м. подало до прикладної відомості,
з якої вповні покриваються з теперішніми
моїми виснаженнями. Не заважаючи на те,
«Діло» на другий день у вступній статті
атакує мене, що веду розмови на тему
Станиславова і жаліє з приводу зміни мо-
го становища і ППС. Отже «Діло» більше

вирить нісенітницям «Дзєнік-а Львовскі-го»,
як річевим виснаженням власного кореспон-
дента з Праги. А чи не виглядає то все
на те, що УНДО, яке своєю націоналіс-
тичною політикою запропащує справу
українського університету у Львові, хоті-
ло би запропастити і справу Української
Господарської Академії на Волині?

Стоїмо на становищі, що українському
населенню на Волині належить вища на-
укова установа, яка буде добродійством
для того краю, а одночасно, що Україн-
ська Господарська Академія на Волині
в нічому не пересуджує справи україн-
ського університету у Львові.

Ми в цілості подали предовгі
й вичерпуючі виснаження п. Голувка,
які кладуть край «всім теревеням
львівської рептилки і її сподвиж-
ників. Не будемо входити в дискусію
з п. Голувком на тему поглядів
його і ППС. в справі українського
університету. Звернемо тільки увагу
на останній уступ, присвячений на-
шому органу. Теревеням львів-
ської рептилки не давали ми віри,
маючи вичерпуючі інформації з Пра-
ги, однак всіх мусіла дивувати за-
клята мовчанка п. Голувка, який
прецінь є публіцистом і вже цей
його характер вкладає на нього обо-
в'язок негайного реагування на невірні
поголоски і нісенітніці. Тому ми знаю-
чи принциповість непесівців, дозволи-
ли собі передовиці втоптаною стеж-
кою» звернути увагу на перипетії
університетської справи і можли-
вість зміни цієї «принциповості» не-
песівців, яка має гумову прикмету
розширюватися або звужуватися від-
повідно до імперіялістичних змагань
цеї оригінальної «соціалістичної»
партії. Це звернення уваги на мо-
жливість зміни непесівської «прин-
циповості» було тим більше по-
трібне, що п. Голувко вперто мов-
чав, даючи змогу всяким гіенам
жирувати на університетській спра-
ві, ширити замішання і кидати пі-
дозріння на українські наукові, а
посередньо й політичні кола.

Окремого сорту є камінець в го-
род Український Нац. Дем. Об'єд-
нання, який — мовляв — своєю на-
ціоналістичною політикою запропа-
стило справу українського універ-
ситету у Львові, а тепер хотіло би
запропастити і справу Української
Господарської Академії на Волині.
Справою Академії ми тепер взагалі
ширше не займалися і тієї справи
не розглядали. Сумніваємося, чи
хтонебудь хоче ставити якінебудь
перепони в тому напрямку, очевид-
но — якщо справді це є справа ре-
альна, а не має пропагандистичної
мети. В чому саме міститься «за-
пропащення» Об'єднанням справи
українського університету у Львові,
— це вже тайна п. Голувка. Чи мо-
же польські чинники, які зобов'язали
заснувати український універ-
ситет, ділають з себе, щоби його за-
снувати у Львові, а Об'єднання по-
борює цей плян і не допускає
до його здійснення, — чи може
і це одна з тих бездумних фраз,
як так дуже часто і з такою
премедитацією вириваються пп. Го-

лукам? Авжеж, що така «розв'яз-
ка» університетської справи, як нпр.
подана в наведеній статті («утракі-
зація» львівського університету шля-
хом заснування одного мертвого
факультету), чи яканебудь інша а
досі провокаційно висуваних, —
зустрінеється з рішучим відпоро-
усього українського університету,
бо українське громадянство не зго-
диться на ніяку карикатуру універ-
ситету, ані не згодиться на насміх
над собою і своїми культурними
змаганнями чи то з боку Гравських,
чи з боку Голувків.

Українське село.

З нагоди V-го З'їзду Комітетів.

З рефератів, виголошених на з'їзді
комітетів неземожних селян, довід-
ємося дуже багато даних про уклад
економічних відносин в українсько-
му селі. В отьому випадку покори-
стовуємося даними з реферату го-
лови ВУЦВК-ту Петровського.

На цілій Україні є 40 тисяч деся-
тин посівної площі. Коли порівна-
ти скільки посівної площі перед
війною з такоюж площею в 1922
р. 1926 р. то видно, що коли в 1922
р. безпосівних господарів було 5,3
відс., то в 1926 було їх уже лише
4,6 відс. Колиж приглянутися маєт-
ковому станові селянства, то він у
степеній Україні представляється ось
як: господарства до 2-ох десятин
становили в 1922 р. 24,7 відс., а
в 1926 р. 11,8 відс. Від 2-ох до 4-ох
десятин було в 1922 р. 27,2 відс.,
господарств а в 1926 р. 24 відс. Від
4—9 десятин було в 1922 р. 30,5
відс., господарств, а в 1926 р. 40
відс. Найсильнішою економічно є
група господарств від 9—15 деся-
тин і вище. Та група крім того по-
стійно збільшується коштом найни-
жчого типу 2-десятинних господарств.
Цікаво що більшовики підтягають
тепер під поняття середняка, на яко-
го ставлять цілу ставку на селі. Пе-
тровський каже, що під середняка-
ми треба розуміти групу господарств,
що мають від 2—9 десятин землі.
Все вище 9-ти десятин рахується
заможним. Границею між заможним
селянином і глитаєм творить норма
15 десятин. До 15 десятин заможні,
всі що мають понад 15, глитаї.
Першого типу господарств нарахо-
вують 14 відс., а другого, тобто
глитайських 4 відс.

Помітно зростає в українському
селі виарендовування землі від се-
лян і від держави багатшими го-
сподарствами. В 1926 р. було в арен-
ді біля 900 тисяч десятин селян-
ської землі. Її дають в аренду бідні
господарі, що не мають ні робочої
худоби ні відповідного інвентаря.
Крім того держава дає селянам 1400
десятин в аренду. Коли порівняти
стан аренди і число арендаторів у
1926 р. з таким же у 1924 р., то во-
но зросло з 6 відс. на 7,5.

З того робить Петровський такий
висновок:

«Отже є наявність деякого росту вели-
ких селянських господарств і глитаїв, що
використовують бідніших та державні
землі для себе, при чому часто земля бі-
дацької іде в аренду за безцінок і висна-
жується, а заможні, обробляючи землю бід-
няків, ставлять їм кабальні умови віро-
бітку і взагалі наживаються».

На основі того висновку можна
«твердо» вірити, що соціалізм ко-
муністичного покрою в українському
селі таки «крепко» приймається.
Та киньмо ще оком на відворотню
сторону медалі. Як представляється
біднота на селі, тобто безземельні?

Red. czaw. «Dilo» we Lwowie, Pr. 14.27.
W imieniu Kzeczypolpolitej Polskiej i Sad
okregowy karny orzeki na wniosek Prokura-
tury przy tymte Sadzie, ze treść artykułow
umieszczonych w czasopiśmie «Dilo» Nr. 9
10.965 z dnia 13. stycznia 1927 pod tytułem:
«Tysieczu ut iminy» usłepu a między sło-
wami: wolodymyrskom... a słowami: W mi-
reczku, b) między słowami: nehodowan...
a słowami: aki, c) między słowami: zloscy-
nasc... a słowami: fered, d) między słowa-
mi: zi L. owam... a słowami: Wsi, e) między
słowami: szynkiw... a słowami: Koron ju,
f) oo słow: Tarc... do końca artykułu zawiera
znat ona zbioru z § 60 a) uk., i występka
z § 200 uk. i występku z art. VIII z dnia
17.XII. 1862 ze zalem zalem zarządona

przez Prokuraturę dnia 12. stycznia 1927 r.
konflikata jest asprawiedliwiona i za-
gadzili zniszczenie całego nakładu i
wydal w myśl § 493 pk. zakaz dal-
szego rozpowszechniania tego pisma dru-
kowanego. Zarazem wydaje się nakaz
odpowiedzialnemu redaktorowi tego cza-
sopiisma, by orzeczenie niniejsze umiescil
bezpłatnie w najbliższym numerze i to
na pierwszej stronie. Niewykonanie tego
nakazu pociąga za sobą następową prze-
sądzenie w p. p. Nr. 60 z 1863 l. l. za-
sądzenie za przekroczenie na kwoty
do 400 zł. p. — Lwów, dnia 12. stycznia
1927 r. fawel.

